

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

Factors affecting the adaptation of prisoners in Maha Sarakham Provincial Prison

ปรีชา วรรณจารุ

เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร

สัญญา เคนาภูมิ

นักศึกษาปริญญาโท ร.ป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Preecha Warajaru

Saovalak Kosonkittimporn

Sanya Kenaphoom

M.P.A. Student (Public Administration), Rajabhat Mahasarakham University

Lecturer of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University

Lecturer of Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University

Corresponding E-mail : preecha2527@gmail.com

วันที่รับบทความ: 8 พฤศจิกายน 2567; วันที่แก้ไขบทความ 11 กุมภาพันธ์ 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 13 กุมภาพันธ์ 2568

Received: November 8, 2024; Revised: February 11, 2025; Accepted: February 13, 2025

บทคัดย่อ

ปัญหาการปรับตัวของผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นประเด็นที่มีความสำคัญทั้งในด้านสิทธิมนุษยชนและการบริหารจัดการภายในเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดด้านอิสรภาพ กฎระเบียบที่เคร่งครัด ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังด้วยกัน รวมถึงการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เรือนจำ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย ปัจจัยด้านสุขอนามัย ปัจจัยด้านเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ปัจจัยด้านอาหาร ปัจจัยด้านการให้บริการทางการแพทย์ ปัจจัยด้านการติดต่อโลกภายนอก ปัจจัยด้านการนับถือศาสนา โดยปัจจัยทั้ง 7 ตัวแปร สามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพ การให้บริการสถานพยาบาลเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ได้อย่างถูกต้องร้อยละ 87 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะในการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุปได้ว่าข้อเสนอแนะในการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ต้องการให้การแจกเสื้อผ้า-รองเท้ามีขั้นตอนน้อยลง ต้องการให้มีการแจกของใช้ส่วนตัวกับคนเข้าใหม่มากขึ้น ต้องการให้มีการเพิ่มปริมาณอาหารมากขึ้น ต้องการให้มีการกวดขันเรื่องความสะอาด และอาหารของทางเรือนจำมีความหลากหลายไม่ซ้ำจำเจ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล; การปรับตัว; ผู้ต้องขัง; เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

Abstract

The problem of prisoner adjustment in prison is an important issue in terms of both human rights and prison management, such as the limitation of freedom, strict rules, relationships between prisoners, and the behavior of prison officers. This study aims to (1) examine the level of adaptation among prisoners in Mahasarakham Provincial Prison, (2) identify factors influencing prisoner adaptation, and (3) gather recommendations for improving prisoner adaptation. This quantitative research involves a sample group of 335 inmates from Mahasarakham Provincial Prison. The research instrument is a questionnaire, and statistical methods include frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and multiple linear regression analysis. The findings are as follows: (1) the overall adaptation level of prisoners in Mahasarakham Provincial Prison is high; (2) factors influencing adaptation include housing, hygiene, clothing, food, medical services, external communication, and religious practices. These seven variables can predict changes in the quality of medical services in the prison with 87% accuracy, significant at the 0.05 level; and (3) recommendations for adaptation include streamlining the distribution process for clothing and footwear, increasing personal item distribution for new inmates, providing larger food portions, emphasizing cleanliness, and diversifying the prison's food offerings.

Keywords: Influencing Factors; Adaptation; Prisoners; Mahasarakham Provincial Prison

บทนำ

สถานการณ์เรือนจำของประเทศไทยส่วนใหญ่มีผู้ต้องขังเกินอัตราความจุมาตรฐาน จึงมีสภาพแออัด สวัสดิการต่าง ๆ ไม่พอเพียง การควบคุมดูแลยังไม่ทั่วถึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาทั้งในส่วนของผู้ต้องขังเองและผู้ต้องขัง ประกอบกับกระแสความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เพิ่มขึ้นโดยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา นานาอารยประเทศได้มีการตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้มีความเหมาะสม สอดคล้องและเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน รวมถึงการจัดสวัสดิการตามความจำเป็นในชีวิตประจำวันที่สมควรจะได้รับในสภาพที่ถูกคุมขังเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังส่งผลให้เกิดแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดได้เริ่มเปลี่ยนแปลง มาสู่การอบรมแก้ไขการพัฒนาพฤติกรรมให้สามารถกลับเข้ามาอยู่ในสังคมได้อย่างปกติโดยไม่ก่อปัญหาขึ้นอีก โดยการดำเนินการต่อผู้ต้องขังในแต่ละประเทศนั้น นอกจากคำนึงถึงกฎหมายของตนเองแล้วยังต้องคำนึงถึงแนวทางตามมาตรฐานสากลอีกด้วย (กรมราชทัณฑ์, 2556)

เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นเรือนจำความมั่นคงในฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งของกรมราชทัณฑ์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังที่มีอัตราโทษไม่เกิน 20 ปี โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบคือ ควบคุมผู้ต้องขัง ซึ่งถูกฝากขัง ตามหมายศาล ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีที่อยู่ในเขตอำนาจศาลที่เรือนจำตั้งอยู่ และนักโทษเด็ดขาด ที่มีกำหนดโทษซึ่งอยู่ในอำนาจการควบคุมของเรือนจำ มีการดำเนินการทางทัณฑปฏิบัติแก่ผู้ต้องขัง จัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ อบรม พัฒนา ปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรม และฝึกวิชาชีพแก่

ผู้ต้องขัง การดำเนินการเกี่ยวกับการทำงานและการใช้แรงงานผู้ต้องขัง การจัดสวัสดิการให้การสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง การพัฒนาสุขอนามัยแก่ผู้ต้องขัง การเดินทางเกี่ยวกับสุขภาพ รวมถึงการปฏิบัติงานแบบให้ร่วมมือหรือการสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำจังหวัดมหาสารคามส่วนใหญ่มีความแตกต่างทั้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนาและลักษณะทางคดีพื้นฐาน ความแตกต่างระหว่างบุคคลดังกล่าวส่งผลให้ ความคิดความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีต่อสถานที่และเพื่อนร่วมชะตากรรมย่อมแตกต่างกันออกไปด้วย โดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญกับสภาพการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่มีความกดดัน เช่น การต้องทำตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้อย่างเข้มงวด ความไม่เป็นส่วนตัวในพื้นที่อันจำกัด การถูกกำหนดให้ทำหน้าที่ทั้งที่ไม่ต้องการ รวมไปถึงบางครั้งก็ต้องยอมจำนนต่อเพื่อนผู้ต้องขังด้วยตนเอง (ธงชัย ทองคำ, 2563, น. 2-3)

เรือนจำจังหวัดมหาสารคามได้ประสบปัญหา เช่นเดียวกับเรือนจำอื่น ๆ ในประเทศไทย คือผู้ต้องขังมีจำนวนมากเกินอัตราความจุมาตรฐานของเรือนจำ โดยเรือนจำจังหวัดมหาสารคามมีอัตราความจุมาตรฐานที่ 1,050 คน แต่ในปัจจุบัน เรือนจำจังหวัดมหาสารคามมีจำนวนผู้ต้องขังทั้งสิ้น 2,021 คน (เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม, 2566, น. 108) อันเป็นเหตุให้การควบคุมและการจัดการในเรื่องปัจจัยพื้นฐานให้แก่ผู้ต้องขังไม่ทั่วถึง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของผู้ต้องขังโดยตรง จากสภาพความความยากลำบากในการดำเนินชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ทำให้ผู้ต้องขังมีคุณภาพชีวิตที่ไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานสากล เพราะต้องอยู่สภาพแออัด ปัจจัยพื้นฐานต่อการดำเนินชีวิตไม่พอเพียงตามสิทธิ์ที่สมควรจะได้รับ (ธงชัย ทองคำ, 2563, น. 3)

ด้วยความสำคัญของปัญหาที่ผ่านมาหน่วยงานเรือนจำจังหวัดมหาสารคามมีความต้องการแก้ไขปัญหานี้เนื่องจากผู้ต้องขังมีความเดือดร้อน บางครั้งก็ได้รับรายงานจากจดหมายร้องทุกข์จากผู้รับคำร้องทุกข์ซึ่งจัดให้ผู้ต้องขังได้แสดงความเห็นหรือความต้องการที่จะให้เรือนจำแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงได้สนใจในการศึกษาปัจจัยต่อการดำรงชีวิตของผู้ต้องขังมาเป็นตัวแปรอิสระตามแนวคิดขององค์การสหประชาชาติ ได้แก่ ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย ปัจจัยด้านสุขอนามัย ปัจจัยด้านเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ปัจจัยด้านอาหาร ปัจจัยด้านการให้บริการทางการแพทย์ ปัจจัยด้านการติดต่อกับโลกภายนอก ปัจจัยด้านการนับถือศาสนา และปัจจัยด้านการออกกำลังกายและกีฬา โดยได้นำตัวแปรอิสระดังกล่าวมาศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การปรับตัวของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม (Roy & Andrews, 1999)

ผู้ต้องขังสูงเป็นกลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มักจะมีปัญหาในเรื่องการปรับตัวเข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมและสังคมภายหลังเข้ามาอยู่ในเรือนจำ โดยเฉพาะปัญหาที่เชื่อมโยงจากเรื่องภายนอกห้องขัง ทั้งเรื่องของครอบครัว เรื่องคดีความของตน กล่าวคือลูกหลาน ญาติมิตร หรือสัมพันธ์ภาพภายในชุมชนที่ตนเคยดำรงอยู่ และปัญหาจากภายในเรือนจำ อาจนำไปสู่ปัญหาวิกฤตส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังมีปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมในเรือนจำ ซึ่งมักเกิดขึ้นเมื่อผู้ต้องขังจำเป็นต้องรวมอยู่ในสถานที่เดียวกันอย่างแออัด ต้องทำความเข้าใจและปฏิบัติตามในกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว ดังนั้น เมื่อผู้ต้องขังต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อสนองความต้องการของตนเองต่อสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในเรือนจำ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสังคมใหม่ และสภาพแวดล้อมใหม่ที่มีความแตกต่างไปจากสภาพแวดล้อมเดิมอย่างสิ้นเชิง ทำให้ผู้ต้องขังแต่ละคนจะต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดเพื่อลดความตึงเครียดความวิตกกังวล และปรับสภาวะจิตใจให้สอดคล้องกับสภาพที่

เป็นอยู่ หากผู้ต้องขังไม่สามารถปรับตัวได้อาจเกิดปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาด้านสุขภาพและสุขภาพจิต เช่น อาการเจ็บป่วย เกิดความเครียด ความกดดัน โรคซึมเศร้า และการฆ่าตัวตาย เป็นต้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเป็นการจำเป็นและสำคัญที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ต้องขัง และนำไปสู่ความเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังในเรือนจำเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจการปรับตัว เช่น การรับมือกับความทุกข์ต่างๆ ของผู้ต้องขังที่เกิดขึ้น อันจะสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการปฏิบัติงานด้านการราชทัณฑ์ การแนะแนว และการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาในเรือนจำ รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาการดำเนินภารกิจของเรือนจำจังหวัดมหาสารคามให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และสามารถตอบสนองต่อภารกิจของกรมราชทัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การปรับตัวของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 ด้าน โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดการปรับตัวของบุคคล ตามแนวคิดของ (Roy & Andrews, 1999) มาใช้เป็นตัวกำหนดตัวแปรตามของกรอบแนวคิด ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

- 1) ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย
- 2) ปัจจัยด้านสุขอนามัย
- 3) ปัจจัยด้านเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม
- 4) ปัจจัยด้านอาหาร
- 5) ปัจจัยด้านการให้บริการทางการแพทย์
- 6) ปัจจัยด้านการติดต่อกับโลกภายนอก
- 7) ปัจจัยด้านการนับถือศาสนา
- 8) ปัจจัยด้านการออกกำลังกายและกีฬา

ตัวแปรตาม

การปรับตัวของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัด มหาสารคาม

- 1) ด้านร่างกาย
- 2) ด้านจิตใจ
- 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม
- 4) ด้านสิ่งแวดล้อม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2,031 คน แบ่งเป็นผู้ต้องขังชาย 1,823 คน และผู้ต้องขังหญิง 208 คน (เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวนทั้งสิ้น 335 ตัวอย่าง ซึ่งกำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยสูตรของ (Yamane, 1973, pp.727-728) จากนั้นทำการแบ่งชั้นภูมิกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สัดส่วน (Stratified Proportional Sampling) และได้มาโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย ดังนี้ เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเชิงปริมาณ (Quantitative Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อใช้อธิบายถึงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 3 ข้อคำถาม ได้แก่ ประเภท เพศ อายุ และระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เพื่อใช้อธิบายถึงระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของ (Likert, 1967, pp. 223-225)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เพื่อใช้อธิบายถึงระดับของการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวนทั้งสิ้น 4 ด้าน โดยลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยลักษณะของเครื่องมือเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire) โดยลักษณะของเครื่องมือเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติทางการวิจัย กำหนดเกณฑ์การแปลผลดังตารางที่ 1 (รังสรรค์ สิงห์เลิศ. 2558).

ตารางที่ 1 ช่วงค่าเฉลี่ยและเกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยระดับการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00-1.80	การปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.81-2.60	การปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับน้อย
2.61-3.40	การปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง
3.41-4.20	การปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก
4.21-5.00	การปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมากที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ สามารถจำแนกได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ มีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม มีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 การวิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ทางสถิติ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter Method

5.4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และทำการสรุปข้อสนเทศที่ได้รับในเชิงพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามทั้งโดยรวม รายปัจจัยและรายข้อของแต่ละปัจจัย สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

การปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม	ลำดับ	Mean	S.D.	ระดับ
ด้านร่างกาย	1	4.12	0.19	มาก
ด้านจิตใจ	4	3.45	0.21	มาก
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	2	3.71	0.29	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม	3	3.63	0.19	มาก
ระดับการปรับตัวของผู้ต้องขังฯ โดยรวม		3.73	0.15	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.15) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในรายด้านจะพบว่า การปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน โดยสามารถเรียงลำดับรายด้านตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านร่างกายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.19), ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.29), ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.19) และสุดท้ายได้แก่ ด้านจิตใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.21)

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามโดยรวม

Model 1 (X ₁ -X ₈ * SumY)	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	b	S.E.	Beta		
(Constant)	1.08	0.11	-	9.72	0.00
ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย (X ₁)	0.08	0.03	0.09	2.62	0.01**
ปัจจัยด้านสุขอนามัย (X ₂)	0.37	0.02	0.53	19.92	0.00**
ปัจจัยด้านเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม (X ₃)	0.36	0.02	0.71	19.47	0.00**
ปัจจัยด้านอาหาร (X ₄)	0.13	0.02	0.21	7.07	0.00**
ปัจจัยด้านการให้บริการทางการแพทย์ (X ₅)	0.08	0.02	0.17	4.40	0.00**
ปัจจัยด้านการติดต่อโลกภายนอก (X ₆)	0.19	0.02	0.27	8.72	0.00**
ปัจจัยด้านการนับถือศาสนา (X ₇)	0.05	0.01	0.09	3.76	0.00**
ปัจจัยด้านการออกกำลังกายและกีฬา (X ₈)	0.02	0.02	0.03	0.77	0.44
R = 0.93, R ² = 0.87, R ² _{adj.} = 0.87					

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามโดยรวมซึ่งใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรเข้าไปในสมการทั้งหมด (Enter Method) มีดังนี้

1) ปัจจัยที่นำเข้ามาศึกษาทั้ง 8 ตัวแปรมีความสัมพันธ์พหุคูณกับการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามโดยรวม เท่ากับ 0.93 ($R = 0.93$) ซึ่งอธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัวรวมกันมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก คือ ร้อยละ 93.00

2) ปัจจัยที่นำเข้ามาศึกษาทั้ง 8 ตัวแปรมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการผันแปรกับการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามโดยรวมเท่ากับ 0.87 ($R^2 = 0.81$) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัวรวมกันสามารถอธิบายการผันแปรหรือการเปลี่ยนแปลงของการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามโดยรวมได้อย่างถูกต้องร้อยละ 87.00

3) ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 มีจำนวน 7 ปัจจัย สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยสามารถเรียงลำดับตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการผันแปรของตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานจากมากที่สุดไปหาน้อยได้ดังนี้

3.1) ปัจจัยด้านเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม	(X_3 Beta = 0.71)
3.2) ปัจจัยด้านสุขอนามัย	(X_2 Beta = 0.53)
3.3) ปัจจัยด้านการติดต่อโลกภายนอก	(X_6 Beta = 0.27)
3.4) ปัจจัยด้านอาหาร	(X_4 Beta = 0.21)
3.5) ปัจจัยด้านการให้บริการทางการแพทย์	(X_5 Beta = 0.17)
3.6) ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย	(X_1 Beta = 0.09)
3.7) ปัจจัยด้านการนับถือศาสนา	(X_7 Beta = 0.09)

โดยผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ปัจจัยด้านเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม (X_3 Beta = 0.71) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อปัจจัยด้านเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มมีการเปลี่ยนไป 1 หน่วย จะส่งผลให้การปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามโดยรวมเปลี่ยนแปลงไป 0.71 หน่วยในทิศทางเดียวกัน รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านสุขอนามัย (X_2 Beta = 0.53) โดยเมื่อปัจจัยด้านสุขอนามัยมีการเปลี่ยนไป 1 หน่วย จะส่งผลให้การปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามโดยรวมเปลี่ยนแปลงไป 0.53 หน่วยในทิศทางเดียวกัน และสุดท้ายได้แก่ ปัจจัยด้านการติดต่อโลกภายนอก (X_6 Beta = 0.27) โดยเมื่อปัจจัยด้านการติดต่อโลกภายนอกมีการเปลี่ยนไป 1 หน่วย จะส่งผลให้การปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามโดยรวมเปลี่ยนแปลงไป 0.27 หน่วยในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น เมื่อทราบค่าคงที่ และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ จะสามารถสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized) มีดังนี้ $\hat{Y} = 1.19 + (0.36X_3) + (0.37X_2) + (0.19X_6) + (0.13X_4) + (0.08X_5) + (0.08X_1) + (0.05X_7)$ และสมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z} = 0.71Z_3 + 0.53Z_2 + 0.27Z_6 + 0.21Z_4 + 0.17Z_5 + 0.09Z_1 + 0.09Z_7$

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุปได้ว่าข้อเสนอแนะในการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ต้องการให้การแจกเสื้อผ้า-รองเท้ามีขั้นตอนน้อยลง ต้องการให้มีการแจกของใช้ส่วนตัวกับคนเข้าใหม่มากขึ้น ต้องการให้มีการเพิ่มปริมาณอาหารมากขึ้น ต้องการให้มีการกวดขันเรื่องความสะอาด และอาหารของทางเรือนจำมีความหลากหลายไม่ซ้ำจำเจ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ครั้งนี้มีประเด็นผลการวิจัยที่ผู้วิจัยนำสู่การอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยระดับการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะ เรือนจำมีนโยบายหรือกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเข้ากับชีวิตในเรือนจำได้ เช่น การจัดการเรียนการสอน การฝึกทักษะอาชีพ หรือการบำบัดจิตใจ ซึ่งอาจช่วยให้ผู้ต้องขังรู้สึกได้รับการสนับสนุนและมีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ การสนับสนุนทางสังคมจากเจ้าหน้าที่ การที่ผู้ต้องขังได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเอื้อเฟื้อจากเจ้าหน้าที่เรือนจำ ก็สามารถส่งผลให้ผู้ต้องขังรู้สึกปลอดภัย

และสบายใจ ทำให้การปรับตัวเป็นไปได้ง่ายขึ้น ผู้ต้องขังบางรายอาจมีความสามารถในการปรับตัวทางจิตใจที่ดี ทำให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะหากมีการฝึกฝนด้านจิตใจหรือ การสนับสนุนด้านจิตวิทยาจากผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวภัทร พิรณฤทธิ์ (2555) ได้ศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ต้องขัง : กรณีศึกษาเรือนจำกลางและทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีการปรับตัวภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ MacKenzie (2006) การศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของโปรแกรมการฝึกอาชีพในเรือนจำสหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้ต้องขังที่เข้าร่วม โปรแกรมฝึกอาชีพมีโอกาสปรับตัวเข้ากับชีวิตในเรือนจำได้ดีขึ้น และมีโอกาสกระทำผิดซ้ำน้อยลงหลังจาก ได้รับการปล่อยตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Toch (2000) การศึกษานี้เน้นที่ความสำคัญของการสนับสนุน ทางสังคมและการบำบัดทางจิตใจในเรือนจำ โดยพบว่า ผู้ต้องขังที่ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่และเพื่อน ผู้ต้องขัง รวมถึงการเข้าร่วมโปรแกรมบำบัดทางจิตใจ มีความสามารถในการปรับตัวและจัดการกับความเครียด ในเรือนจำได้ดียิ่งขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัย อภิปรายผลดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ปัจจัย ด้านที่อยู่อาศัย ปัจจัยด้านสุขอนามัย ปัจจัยด้านเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ปัจจัยด้านอาหาร ปัจจัยด้านการให้บริการ ทางการแพทย์ ปัจจัยด้านการติดต่อโลกภายนอก ปัจจัยด้านการนับถือศาสนา ผู้อภิปรายผลดังนี้

1. ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นไปตาม สมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะ ที่อยู่อาศัยในเรือนจำมีความสะดวกสบาย มีพื้นที่เพียงพอ และไม่แออัด จนเกินไป ผู้ต้องขังจะสามารถมีพื้นที่ส่วนตัวที่ช่วยลดความเครียดและความกดดัน ทำให้การปรับตัวเป็นไปได้ ง่ายขึ้น สุขอนามัยและสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสม ช่วยลดความเครียดและความไม่สบายใจของผู้ต้องขัง ทำให้สามารถปรับตัวกับชีวิตในเรือนจำได้ดียิ่งขึ้น Jewkes & Moran (2017) ได้เน้นถึงบทบาทของ สภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในเรือนจำ โดยชี้ว่าการออกแบบพื้นที่ที่ส่งเสริมความปลอดภัยและความ สะดวกสบายช่วยให้ผู้ต้องขังมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถปรับตัวเข้ากับชีวิตในเรือนจำได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยด้านสุขอนามัย มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นไปตาม สมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะ การมีสุขอนามัยที่เหมาะสมภายในเรือนจำ เช่น การรักษาความสะอาดใน พื้นที่พักอาศัย และการมีสุขอนามัยในห้องน้ำและบริเวณทานอาหาร ช่วยลดการแพร่กระจายของโรคและทำให้ ผู้ต้องขังมีสุขภาพร่างกายที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดความสบายใจและลดความเครียดจากความกังวลเรื่อง สุขภาพ ความรู้สึกปลอดภัยและสบายใจ หากผู้ต้องขังมั่นใจได้ว่าพื้นที่ที่ตนอยู่สะอาดและปลอดภัย โรค พวก เขาจะรู้สึกปลอดภัยและมีความเป็นอยู่ที่ดีมากขึ้น ทำให้สามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมในเรือนจำได้ดีกว่า เดิม โดยเฉพาะเมื่อรู้สึกว่าการดูแลด้านสุขอนามัยที่ดี สอดคล้องกับ Reinhardt & Rosenberg (2012) ศึกษาพบว่าความสะอาดในเรือนจำและการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เช่น ห้องน้ำ สะอาด การมีน้ำสะอาดเพียงพอ สามารถช่วยให้ผู้ต้องขังลดความกังวลเกี่ยวกับสุขภาพของตนเองและทำให้ พวกเขามีความสุขทางจิตที่ดีขึ้น ส่งผลให้การปรับตัวกับสภาพแวดล้อมในเรือนจำเป็นไปได้ง่ายขึ้น

3. ปัจจัยด้านเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นไป ตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะ เสื้อผ้าที่เหมาะสมกับสภาพอากาศ เช่น ผ้าหนาในช่วงฤดูหนาวหรือ

เสื้อผ้าที่ระบายอากาศได้ดีในช่วงฤดูร้อน ช่วยให้ผู้ต้องขังรู้สึกสบายตัว ลดความรู้สึกไม่สบายจากสภาพอากาศ และลดปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดจากการสวมใส่เสื้อผ้าที่ไม่เหมาะสม ความมั่นใจและความเป็นส่วนตัว การมีเครื่องนุ่งห่มที่สะอาดและเหมาะสมยังช่วยให้ผู้ต้องขังรู้สึกมั่นใจและรักษาความเป็นส่วนตัว ลดความรู้สึกอับอายหรือไม่สบายใจซึ่งอาจส่งผลต่อจิตใจของพวกเขา การได้รับเสื้อผ้าที่สะอาดและสมบูรณ์ยังแสดงถึงการได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่เรือนจำ ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกมีคุณค่าและรู้สึกเป็นที่ยอมรับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jewkes (2002) ศึกษาเรื่องบทบาทของเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่มีผลต่อความเป็นอยู่และการปรับตัวของผู้ต้องขัง พบว่าเสื้อผ้าที่เหมาะสมและสะอาดมีผลต่อความรู้สึกเคารพในตนเองและช่วยลดความกังวลในชีวิตประจำวันของผู้ต้องขัง ส่งผลต่อสุขภาวะทางจิตใจและการปรับตัวที่ดีขึ้นในระยะยาว

4. ปัจจัยด้านอาหาร มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะ การที่ผู้ต้องขังได้รับอาหารที่มีคุณภาพและได้รับการดูแลเรื่องโภชนาการอย่างเหมาะสมทำให้รู้สึกว่าการตนเองได้รับความเอาใจใส่จากเรือนจำ ซึ่งส่งผลให้ผู้ต้องขังมีความรู้สึกไว้วางใจและลดความรู้สึกถูกทอดทิ้ง ช่วยให้พวกเขาสามารถปรับตัวกับการใช้ชีวิตในเรือนจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและมีปริมาณเพียงพอช่วยให้ผู้ต้องขังมีพลังงานที่จำเป็นต่อการทำกิจกรรมประจำวัน ลดอาการเจ็บป่วย และส่งเสริมระบบภูมิคุ้มกัน ซึ่งทำให้พวกเขาสามารถปรับตัวต่อชีวิตในเรือนจำได้ดีขึ้น เนื่องจากสุขภาพกายที่ดีมีผลโดยตรงต่อความสามารถในการเผชิญกับความเครียด สอดคล้องกับ Her Majesty's Inspectorate of Prisons (HMIP) (2009) ได้รายงานถึงความสำคัญของอาหารในเรือนจำของสหราชอาณาจักร โดยพบว่าอาหารที่ดีและเพียงพอเป็นส่วนสำคัญต่อความพึงพอใจของผู้ต้องขัง ช่วยลดความเครียดและความไม่พอใจในสภาพแวดล้อมที่มีความตึงเครียดสูง ทำให้ผู้ต้องขังมีสุขภาวะทางกายและจิตที่ดีขึ้น สามารถปรับตัวเข้ากับชีวิตในเรือนจำได้ง่ายขึ้น

5. ปัจจัยด้านการให้บริการทางการแพทย์ มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะ การมีบริการทางการแพทย์ที่พร้อมและเพียงพอช่วยลดปัญหาสุขภาพกายของผู้ต้องขัง ไม่ว่าจะเป็นการดูแลโรคเรื้อรังหรือการบาดเจ็บเฉียบพลัน เมื่อสุขภาพกายดีขึ้น ผู้ต้องขังก็จะมีพลังในการเผชิญกับสภาพแวดล้อมในเรือนจำได้ดีขึ้น ลดความเสี่ยงที่จะเกิดความเครียดหรือความวิตกกังวลจากปัญหาสุขภาพ ผู้ต้องขังรู้ว่าการเข้าถึงบริการทางการแพทย์เมื่อจำเป็น ทำให้พวกเขารู้สึกปลอดภัยและมีความมั่นใจมากขึ้น ความรู้สึกว่าการตนเองได้รับการดูแลเอาใจใส่จะส่งเสริมสร้างสุขภาวะทางจิตใจที่ดี ทำให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเข้ากับชีวิตในเรือนจำได้ง่ายกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cohen & Landau (2007) ศึกษาพบว่า การเข้าถึงการดูแลสุขภาพทางการแพทย์ในเรือนจำมีผลต่อสุขภาพจิตของผู้ต้องขัง โดยผู้ต้องขังที่ได้รับการดูแลสุขภาพที่ดีจะมีความเครียดน้อยลง และมีความสามารถในการปรับตัวกับสภาพแวดล้อมในเรือนจำได้ดีขึ้น พวกเขายังพบว่า ความสามารถในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลช่วยลดความวิตกกังวลและความรู้สึกเครียดจากโรคต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับตัวของผู้ต้องขัง

6. ปัจจัยด้านการติดต่อโลกภายนอก มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะ การติดต่อกับครอบครัวและเพื่อนภายนอกช่วยให้ผู้ต้องขังรู้สึกถึงการสนับสนุนทางอารมณ์และความรักจากคนใกล้ชิด ซึ่งช่วยลดความเครียดและภาวะซึมเศร้า การมีความสัมพันธ์ที่ดีและต่อเนื่องกับบุคคลภายนอกช่วยให้ผู้ต้องขังรู้สึกมีคุณค่าและไม่โดดเดี่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Liebling & Maruna

(2005) ศึกษาการติดต่อโลกภายนอกในผู้ต้องขังในเรือนจำอังกฤษและพบว่า การมีการติดต่อกับครอบครัวและเพื่อนภายนอกช่วยให้ผู้ต้องขังรู้สึกมีคุณค่าและยังคงมีความหวังเกี่ยวกับอนาคต ซึ่งผลดังกล่าวมีผลต่อการลดความเครียดและการปรับตัวให้ดีขึ้นภายในเรือนจำ

7. ปัจจัยด้านการนับถือศาสนา มีผลต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะ การนับถือศาสนาให้ความหวังในการฟื้นฟูชีวิตและการปรับปรุงตนเอง ศาสนาช่วยให้ผู้ต้องขังเห็นคุณค่าของการเปลี่ยนแปลงตนเองและเชื่อมั่นในความสามารถของตนในการเริ่มต้นใหม่ โดยการมีความเชื่อในชีวิตหลังจากการปล่อยตัวทำให้พวกเขามีกำลังใจที่จะปรับตัวและทำตัวดีขึ้นในระหว่างที่อยู่ในเรือนจำ ศาสนาให้การสนับสนุนทางจิตใจและความสงบภายใน ผู้ต้องขังที่มีการปฏิบัติทางศาสนามักจะมีความสงบและมั่นคงทางจิตใจ ซึ่งช่วยลดความเครียดและความวิตกกังวล การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น การสวดมนต์ การทำสมาธิ หรือการฟังเทศน์ ช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถจัดการกับความเครียดจากสภาพแวดล้อมที่จำกัดได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson (2002) พบว่า การนับถือศาสนาในกลุ่มผู้ต้องขังส่งผลเชิงบวกทั้งทางด้านอารมณ์และพฤติกรรม ผู้ต้องขังที่มีความเชื่อทางศาสนาเชื่อว่า การปฏิบัติศาสนาให้ความหวังและความสงบภายใน ช่วยให้เราลดความเครียดและเพิ่มความมุ่งมั่นในการปรับตัวให้ดีขึ้น โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านการเคารพกฎระเบียบของเรือนจำและการลดพฤติกรรมก้าวร้าว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เรือนจำควรมีการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการด้านสุขภาพในเรือนจำ โดยเน้นการดูแลทั้งสุขภาพกายและจิตใจ ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสุขภาพ เช่น การออกกำลังกายหรือการทำสมาธิเพื่อลดความเครียดและส่งเสริมการปรับตัว เพิ่มการฝึกอบรมทักษะการจัดการความเครียดและการพัฒนาจิตใจ

1.2 เรือนจำควรอำนวยความสะดวกให้ผู้ต้องขังสามารถติดต่อกับครอบครัวและทนายความได้ง่ายขึ้น เช่น การเพิ่มช่องทางในการติดต่อ เช่น โทรศัพท์, จดหมาย, หรือการเยี่ยมเยียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการสนับสนุนจิตใจและการปรับตัวของผู้ต้องขัง เช่น การจัด

1.3 เรือนจำควรส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสปฏิบัติศาสนาอย่างเสรี เช่น การจัดพื้นที่และเวลาในการสวดมนต์หรือทำสมาธิ สร้างโอกาสให้ผู้ต้องขังมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศาสนาและจริยธรรม พัฒนาโปรแกรมการฟื้นฟูจิตใจที่ผสมผสานการศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

1.4 เรือนจำควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอารมณ์และจิตใจของผู้ต้องขัง เช่น การเพิ่มพื้นที่สีเขียว การสร้างมุมพักผ่อน หรือกิจกรรมกลางแจ้ง สร้างระบบการเรียนรู้และการฝึกอาชีพในเรือนจำเพื่อให้ผู้ต้องขังมีทักษะในการกลับสู่สังคมหลังจากได้รับการปล่อยตัว ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ต้องขังในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำงานเป็นกลุ่มหรือการเรียนรู้ร่วมกัน

1.5 เรือนจำควรจัดโปรแกรมอบรมทักษะชีวิตให้แก่ผู้ต้องขัง เช่น ทักษะการสื่อสาร, การจัดการการเงิน, และการจัดการเวลา สร้างโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ในสังคมและการปรับตัวในสภาพแวดล้อมภายนอก จัดเตรียมโครงการฝึกอาชีพเพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถมีรายได้และกลับมามีบทบาทในสังคมหลังการปล่อยตัว

1.6 เรือนจำควรมีสันับสนุนการพัฒนาโครงการฟื้นฟูการปรับตัวของผู้ต้องขัง เช่น โครงการการศึกษา การฝึกงาน หรือการให้คำปรึกษาด้านการทำงาน จัดตั้งเครือข่ายการสนับสนุนระหว่างเรือนจำและองค์กรภายนอก เพื่อช่วยผู้ต้องขังในการกลับมาสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาผลกระทบจากการฝึกอาชีพต่อการปรับตัวหลังการปล่อยตัว การศึกษาในด้านการฝึกอาชีพหรือการศึกษาในเรือนจำ และการเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ของการปรับตัวหลังการปล่อยตัวสามารถเป็นแนวทางที่น่าสนใจ โดยอาจศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมในการทำงานและการหางานหลังการปล่อยตัว รวมถึงการวัดผลการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้ต้องขัง

2.2 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำหลังการปล่อยตัว การวิจัยในอนาคตสามารถขยายขอบเขตไปถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวในเรือนจำกับการลดความเสี่ยงในการกลับมาทำผิดซ้ำหลังจากการปล่อยตัว เพื่อค้นหาปัจจัยที่ช่วยลดการกระทำผิดซ้ำ เช่น การพัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะการจัดการชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2566). สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ เดือนตุลาคม 2565. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2567 จาก <http://dspace.spu.ac.th/bitstream/pdf>.
- ธงชัย ทองคำ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2558). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุริยาสาน.
- รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2558). ระเบียบวิธีวิจัยและการใช้สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: บริษัท ทริบเพิล กรุ๊ป จำกัด.
- เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม. (2566). รายงานประจำปี 2566. เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม.
- สุวภัทร พิธณฤกษ์. (2555). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาเรือนจำกลางและทัณฑสถานหญิงพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Cohen, F., & Landau, R. (2007). The effects of prison health care on mental well-being and stress in incarcerated individuals. *Journal of Correctional Health Care*, 13(2), 109–120.
- Her Majesty's Inspectorate of Prisons. (2009). *Food and the prisoner experience*. Her Majesty's Inspectorate of Prisons for England and Wales.
- Jewkes, Y. (2002). *Captive audience: Media, masculinity and power in prisons*. Routledge.
- Jewkes, Y., & Moran, D. (2017). *The Routledge handbook of prisons and imprisonment*. Routledge.
- Johnson, B. R. (2002). Religion and crime: A review of the evidence. *Social Problems*, 49(1), 51–72.
- Liebling, A., & Maruna, S. (2005). *The effects of imprisonment*. Willan Publishing.

- MacKenzie, D. L. (2006). **What works in corrections: Reducing the criminal activities of offenders and delinquents**. Cambridge University Press.
- Reinhardt, S., & Rosenberg, S. (2012). Hygienic conditions and the physical and mental health of incarcerated persons. **American Journal of Public Health**, 102(6), 1050–1056.
- Roy, S. C., & Andrews, E. H. (1999). The Roy adaptation model (2nd ed.). Appleton & Lange.
- Toch, H. (2000). Altruistic activity as correctional treatment. **International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology**, 44(3), 270–278.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis** (3rd ed.). Harper and Row Publication.